

О. М. Шевченко

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент І. М. Василюк

Ономастичні номінації як фактор міжкультурної комунікації (перекладацький аспект)

Еквівалентність при існуванні відмінності є ключовою проблемою лінгвістики і перекладознавства зокрема. Наука про мову не може інтерпретувати жодне лінгвістичне явище, не переклавши його знаки знаками іншої або тієї ж системи. Будь-яке порівняння двох мов базується на їх взаємній перекладності [5: 6].

На перший погляд може здатися, що переклад власних імен не несе особливих труднощів, тому що зазвичай власні назви транскрибуються або транслітеруються. В сучасній лінгвістиці власні імена часто визначаються як називні лексичні одиниці, в той час як загальні слова вважаються позначальними одиницями. Інакше кажучи, у власних імен провідну роль відіграє номінативна функція – називати предмети, щоб відрізнити однотипні об'єкти з-поміж один одного, тоді як загальні імена нарікають предмет задля конотування, передання значення [3: 153-154].

За радянської школи перекладу англійські (та й загалом зарубіжні) власні імена передавались українською мовою за допомоги найпримітивнішої транслітерації: для кожної англійської літери в слові підбиралася відповідна літера українського алфавіту. Але, як відомо, традиційна графічна оболонка англійських слів не завжди відображає їх звучання. Так з'явилися топоніми Ворчестер (Worcester), Гринвіч (Greenwich), Гуль (Hull), антропоніми Гекслі (Huxley), Валлас (Wallace), Вільде (Wilde) та інші [1: 314]. З часом відбувся перехід від орфографічного принципу передачі англійських власних імен до фонетичного, що дозволило зберегти наближеність до оригінального звучання.

Натрапивши в англійському тексті, наприклад, на такі імена, як Alice, Augustus, Benjamin, Christian, перекладач може дотримуватися їх звучання та передавати відповідно як Еліс, Огастес, Бен(д)жамін, Крістіан або ж врахувати в українському іменникові їх відповідники: Аліса, Август, Веніамін, Християн. У

перекладній літературі перша тенденція переважає [4: 59].

Оскільки реалізація англійських та німецьких власних назв в українській мові відбувається з великими коливаннями, виникає нагальна потреба в упорядкуванні правил відтворення чужомовних власних назв графічними засобами української мови та в їх кодифікації.

Для прикладу наведемо 13 варіантів сучасної української письмової передачі англійської назви Cornwall ['ko:nwəl] – назва півострова і графства у Великій Британії та прізвище: Корнуолл, Корнуол, Корнуелл, Корнуел, Корнуель, Корнволл, Корнвол, Корнвелль, Корнвел, Корнваль, Корнуваль, Карнваль, Корн-Уельс [2: 160].

Таким чином, сучасне перекладознавство потребує розробки загальних принципів відтворення українською мовою чужомовних географічних назв, так само як і стандартизації транслітерування українських назв іноземними мовами, зокрема англійською.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Виноградов В. С. Введение в переводоведение. Общие и лексические вопросы. – М.: ИОСО РАО, 2001. – 314 с.
2. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. – К.: КиМУ, 1998. – 252 с.
3. Суперанская А. В. Языковой знак и имя собственное. Проблемы языкознания. М.: Просвещение, 1967. – 280 с.
4. Щерба Л. В. Транскрипция иностранных слов и собственных имен и фамилий // Известия Комитета по русскому языку АН СССР, 1931. – Т. 1. – С. 187-196.
5. Якобсон Р. О лингвистических аспектах перевода. Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс. – 1985. – 495 с.